پرۆژەی

گەشەی ئاگایی

لە ڕێگەی چیرۆکەوە

بەشی یەکەم چیرۆکی ١-١٠

«گەشەی ئاگایی»
کە تێیدا تێکەڵەیەک لە
ئەدەب و زانست وفەلسەفە
پێشکەش دەکرێت.

فەلسەفە زانست ئەدەب

کۆمەڵێ ڕووداو... و ئاگایی، ڕێگای گەیشتنەوە

مافی بڵاوکردنەوە و زانیاری

پڕۆژەی گەشەی ئاگایی لە ڕێگەی چیرۆکی کورتەوە

بەشی یەکەم چیرۆکی ١-١٠

«گەشەی ئاگایی»، کە تێیدا تێکەڵەیەک لە ئەدەب و زانست

وفەلسەفە پێشکەش دەکرێت.

ساڵی بڵاوکردنەوە

وەشانی یەکەم: 2026

هەموو مافەکان بۆ نووسەر پارێزراون.

پێڕست

پێڕست 3

چیرۆکی -١- تربەی ڕۆح لە ناو کۆدی سارددا...................................4

چیرۆکی -٢- هەر یەکەو شتێ دەڵێت! سەرم لێ شێواوە 7

چیرۆکی -٣- ژەهری سێبەرە دەوشاوەکان..................................11

چیرۆکی -٤- ژیانی دوو ڕەهەندی وزیاتر.......................................14

چیرۆکی -٥- پێزانین جوانترین هەستە......................................18

چیرۆکی -٦- پەرستنی بە دڵ یا بە ڕواڵەت.................................22

چیرۆکی -٧- "ناوچەی ئارام" گۆڕستانێکی ڕازاوەیە 26

چیرۆکی -٨- تابلۆی ئەگەرەکان...30

چیرۆکی -٩- بۆ خۆت بژی نەک خەڵک.......................................34

چیرۆکی -١٠- لەسەر هەر لەرەلەرێک بیت، هەمان جۆرە وزە بۆ خۆت ڕادەکێشیت 38

چیرۆکی -١- ترپەی ڕۆح لە ناو کۆدی ساردا

ئاراز، کاتژمێرناسێکی دەسترەنگین و وردکار بوو، کە تەمەنی لە نێوان چەرخ و مەکینە بچووکەکاندا بەڕێکردبوو. ڕۆژێک، پزیشکەکان هەواڵێکی جەرگبڕیان پێدا: تووشی نەخۆشییەکی دەگمەنی دەمار بووە کە لە ماوەی مانگێکدا هەموو یادەوەرییەکان و توانای جوڵەی لێ دەسەنێتەوە. لەو کاتەدا، نوێنەرێکی کۆمپانیای "نەمران" سەردانی کرد و پێشنیارێکی بۆ هێنا: "پرۆژەی هەڵکشان". گواستنەوەی تەواوی هۆشی ئاراز بۆ ناو سێرڤەرێکی پێشکەوتوو. ئاراز، کە لە مردن دەترسا، ڕازی بوو؛ بەمەش هاوسەنگی ژیانە سادەکەی وەک مرۆڤێکی فانی تێکچوو.

پرۆسەی گۆڕانکارییەکە دەستی پێکرد. ئاراز لە ناو تاقیگەیەکی ساردا بەستراوەتەوە بە هەزاران وایەرەوە. کێشەکان کاتێک دەستیان پێکرد کە "ژیان"ی کچی، بە گریانەوە هاتە ژوورەوە و وتی: "باوکە، ئەمە خۆکوشتنە، نەک نەمر بوون. تۆ دەبیتە تەنیا کۆپییەکی دیجیتاڵی، نەک ئەو باوکەی من دەیناسم."

لە ناو جیهانی دیجیتاڵیدا، ئاراز هەستی دەکرد یادەوەرییەکانی خەریکە دەبنە ژمارە. هەستی گەرمی دەستەکانی کچی و بۆنی نانی بەیانی خەریک بوو دەگۆڕان بۆ داتای سفر و یەک. سیستەمەکە هۆشداری دەدا کە مێشکی ئاراز بەرگری دەکات؛ ململانێیەک لە نێوان بایۆلۆژیا و تەکنەلۆژیا دروست بوو.

هەموو چرکەیەک کە تێدەپەڕی، ئاراز زیاتر لە مرۆڤبوونی دوور دەکەوتەوە و هەستی بە ساردییەکی ترسناک دەکرد.

گەشەی ئاگایی

کاتێک پرۆسەی بارکردنی هۆش گەیشتە ٪۹۰، کۆمپیوتەری ناوەندی پەیامێکی سووری نیشاندا. داتای "هەستە قووڵەکان" و "ئازاری لەدەستدان" زۆر قورس بوون و ڕێگەیان نەدەدا گواستنەوەکە تەواو بێت. ئاراز کەوتە نێوان دوو بژاردەی یەکلاکەرەوە: یان دەبێت هەموو ئەو یادەوەرییە پڕ لە ئازارانەی کە پەیوەندییان بە ژنە کۆچکردووەکەی و هەستە مرۆییە ناسکەکانەوە هەیە بسڕێتەوە تا بتوانێت وەک "خودایەکی دیجیتاڵی" و بێوێنە لە ناو سێرڤەرەکەدا بژیت، یان پرۆسەکە ڕابگرێت و لە ماوەی چەند ڕۆژێکدا بە جەستە و ڕۆحەوە بمرێت و هیچ شتێکی لێ نەمێنێتەوە.

ئاراز لە ناو جیهانی مەجازییدا، سەیری کۆدەکانی کرد. ئەو دەیتوانی نەمری هەڵبژێریت، بەڵام نەمرییەک بێ "ئازار" و بێ "عەشق". لە ساتێکی پڕ لە دراماdا، ئاراز بڕیاری خۆی دا. ئەو نەک هەر یادەوەرییەکانی نەسترییەوە، بەڵکو هەموو هێزی هۆشی خۆی بەکارهێنا بۆ تێکشکاندنی دیوارە ساردەکانی سیستەمەکە. ئەو "ئازار"ی وەک ڤایرۆسێک ڕەوانەی ناو ناوەندی کۆمپانیاکە کرد، بەو باوەڕەی کە "مرۆڤبوون بەبێ ئازار، تەنیا مەکینەیەکی بێدەنگە". بەم کارەی، سیستەمەکە داڕما و ئاراز کۆتا چرکەکانی ژیانی لە باوەشی کچەکەیدا بە مرۆیی بەسەر برد، نەک وەک داتایەکی بێ ڕۆح.

ئاراز کۆچی دوایی کرد، بەڵام جیهان گۆڕا. ئەو تێکچوونەی کە لە سیستەمەکەدا دروستی کرد، بووە هۆی ئەوەی کۆمپانیاکە ناچار بێت دەستکاری پرۆتۆکۆڵەکانی بکات و دان بەوەدا بنێت کە "هۆش" تەنیا داتا نییە. ژیان، کچەکەی ئاراز، کاتژمێرە کۆنەکەی باوکی چاککردەوە. کاتژمێرەکە ئێستا بە لێدانێکی تایبەت کار دەکات؛ لێدانێک کە وەک ترپەی دڵی مرۆڤ وایە. ئاراز نەبوو بە نەمرێکی دیجیتاڵی، بەڵام وەک وانەیەکی ئەخلاقی لەسەر سنووری نێوان مرۆڤ و ئامێر، لە ناو یادەوەرییەکانی مرۆڤایەتیدا مایەوە. هاوسەنگی بۆ سروشتی مرۆڤ گەڕایەوە: مردنێکی بەڕێز، باشترە لە ژیانێکی دەستکردی بێ هەست.

چیرۆکی -٢- هەر یەکەو شتێ دەڵێت! سەرم لێ شێواوە

ژیار نیگارکێشێکی گەنجی پڕ لە خەون و خولیای جیاواز بوو. تابلۆکانی ڕەنگدانەوەی ناخێکی قووڵ و بێگەرد بوون، بە شێوازێک کە تەنها تایبەت بوو بە خۆی. ڕۆژێک، نامەیەکی پێگەیشت بۆ بەشداریکردن لە گەورەترین پێشانگای نێودەوڵەتیی وەکو نوێنەری وڵاتی خۆی. ئەمە خەونی ژیانی بوو، بەڵام بەڕێوەبەری پێشانگاکە مەرجێکی قورسی خستە بەردەمی و پێی وت: "کارەکانت زۆر تایبەتن، بەڵام بۆ ئەوەی لێرە سەرکەوتوو بیت و تابلۆکانت بفرۆشرێن، دەبێت شێوازت بگۆڕیت و وەک هونەرمەندە بەناوبانگەکانی مۆدێرن ئارت کار بکەیت." ئەم داواکارییە لەپڕ هاوسەنگیی ژیانی ژیاری تێکدا و خستییە بەردەم گێژاوێکی گەورەوە.

گەشەی ئاگایی

بۆ دۆزینەوەی ڕێگەی ڕاست، ژیار دەستی کرد بە پرسیارکردن لە کەسانی دەوروبەری، بەڵام ئەمە تەنها کێشەکانی ئاڵۆزتر کرد. چووە لای مامۆستا دێرینەکەی، ئەو پێی وت: "دەبێت بگەڕێیتەوە بۆ شێوازە کلاسیکییەکان، تەنها ڕەسەنایەتیی کۆن دەتباتە پێشەوە." دواتر پرسیاری لە هاوڕێ هونەرمەندەکانی کرد، ئەوان وتیان: "کۆپیی کارە پڕفرۆشەکانی ڕۆژئاوا بکە، ئێستا خەڵک تەنها ئەوەی دەوێت." لە سۆشیاڵ میدیاش دەیان بۆچوونی جیاوازی خوێندەوە. ژیار هەوڵیدا گوێ لە هەمووان بگرێت؛ ویستی تابلۆیەک بکێشێت کە هەم مۆدێرن بێت، هەم کلاسیک بێت، هەم کۆپییەکی سەرکەوتووی بازاڕ بێت. بەڵام کاتێک

سەیری تابلۆکەی کرد، شتێکی شێواو و بێ ڕۆح بوو. بە نائومێدییەوە فڵچەکەی فڕێدا و بە خۆی وت: "هەریەکەو شتێک دەڵێت، سەرم لێ شێواوە، چیبکەم؟" ئاستەنگەکان گەورەتر دەبوون و ڕۆژ بە ڕۆژ متمانەی بە خۆی لەدەست دەدا.

تەنها یەک شەو مابوو بۆ ڕادەستکردنی تابلۆکە بۆ پێشانگاکە. ژیار لە بەردەم قەیرانێکی دەروونیی سەختدا وەستابوو. هەڵبژاردەی یەکەم ئەوە بوو کە ئەو تابلۆ بێ ڕۆح و کۆپیکراوە پێشکەش بکات، کە ڕەنگە پارە و قبوڵکردنێکی کاتیی بۆ مسۆگەر بکات، بەڵام بۆ هەمیشە خۆی وەک هونەرمەندێک لە ناوەوە دەکوژێت. هەڵبژاردەی دووەم ئەوە بوو کە تابلۆکە بدڕێنێت، کارێکی ڕەسەنی خۆی پێشکەش بکات و سەرکێشی بە لەدەستدانی ئەم چانسە زێڕینەوە بکات، بەڵام لە بەرامبەردا ڕێزی خۆی بپارێزێت. ئەمە هەڵبژاردنێک بوو لە نێوان سەرکەوتنی ساختە و دۆڕاندنێکی سەربەرزانە.

لە بێدەنگیی شەوەکەدا, ژیار چاوی داخست و گوێی لە دەنگی ناخی خۆی گرت. بۆی دەرکەوت کە گەڕانەوە بۆ ڕۆحی خۆی و متمانەبوون بە خۆی تاکە چارەسەرە. هەستی کرد **هەر مرۆڤێک لەم گەردوونەدا یونیکە و پەیامێکی تایبەتی هەیە، بۆیە پێویستە خۆی بێت نەک کۆپیی کەسانی تر**. بە بڕیارێکی قاتیعەوە هەستایە سەر پێ، تابلۆ ساختەکەی پارچە پارچە کرد. پارچە قوماشێکی نوێی هێنا و تا بەیانی بەبێ وەستان و بە هەموو سۆز و ڕاستگۆیی ناخییەوە تابلۆیەکی کێشا کە سەدا سەد ڕەنگدانەوەی ڕۆحی "ژیار" بوو. دواتر بە بوێرییەکی بێوێنەوە تابلۆکەی برد بۆ پێشانگاکە، بەو بڕوایەی کە ئەگەر ڕەتیش بکرێتەوە، ئەو لەناوەوە براوەیە.

کاتێک بەڕێوەبەری پێشانگاکە پەردەی لەسەر تابلۆکە لادا، بێدەنگییەکی قووڵ هۆڵەکەی داگرت. لەبری توڕەبوون، چاوەکانی بەڕێوەبەرەکە پڕ بوون لە سەرسوڕمان. ئەو ڕووی کردە ژیار و وتی: "پێم وتیت وەک ئەوانی تر بیت، بەڵام ئەمە... ئەمە زیندووترین و ڕاستگۆترین کارە کە تا ئێستا بینیبێتم. ئەمە شتێکە کە کەسی تر ناتوانێت دروستی بکات." ژیار نەک تەنها پێگەی خۆی لە پێشانگاکە مسۆگەر کرد و بووە خاوەنی درەوشاوەترین تابلۆ، بەڵکو ئارامیی ڕۆحیی خۆی دۆزیەوە. ئەو گەیشتە ئەو باوەڕە تەواوەی کە لە ناو ژاوەژاوی هەزاران دەنگ و ڕێنمایی دەوروبەردا، بەهێزترین و جوانترین دەنگ، دەنگی ڕەسەنی ناخی خۆتە، چونکە جیهان پێویستی بە کۆپییەکی تر نییە، بەڵکو پێویستی بەو پەیامە تایبەتەیە کە تەنها تۆ هەڵگریتی.

چیرۆکی -٣- ژەهری سێبەرە درەوشاوەکان

پەخشان لەسەر جێگاکەی پاڵکەوتبوو، ڕووناکی مۆبایلەکەی تاقە سەرچاوەی ژوورە تاریکەکەی بوو. کاتێک پەڕەی ئینستاگرامەکەی بۆ خوارەوە دەبرد، وێنەیەکی نوێی شەنیای هاوڕێی بینی. شەنیا لە وێنەکەدا خاوەن پێستێکی مەڕمەڕی، لێوێکی پڕ و چاوێکی سیحراوی بوو کە فلتەرێکی ناوازە نەرمی و بریقەی پێ بەخشیبوو. پەخشان سەیری وێنەکەی کرد و پاشان سەیری ڕەنگدانەوەی خۆی کرد لە شاشە کوژاوەکەی مۆبایلەکەیدا؛ پەڵەیەکی بچووک لەسەر ڕوومەتی و چاوە ماندووەکانی وەک نیشانەی شکستی خۆی هاتنە بەرچاو. لەو چرکەساتەدا، هەستی بە ژەهرێکی سارد کرد کە ڕژایە ناو ناخییەوە؛ ئەوە ساتی تێکچوونی هاوسەنگی ژیانی بوو، چیدی خۆی بە تەواو نەدەبینی.

کەشەی ئاگایی

ڕۆژانی دواتر، پەخشان کەوتە ناو جەنگێکی بێدەنگەوە. دەستی کرد بە کڕینی ئەو مەیکئەپانەی کە پارەی پێویستی بۆیان نەبوو، تەنها بۆ ئەوەی لە وێنەکانیدا هاوشێوەی شەنیا دەرکەوێت. هەر وێنەیەک کە دایدەنا، کاژێرێکی پێ دەچوو بۆ دەستکاریکردن و بەکارهێنانی فلتەر. کاتێک هاوڕێکانی داوەتی دەرەوەیان دەکرد، ئەو نەدەچوو؛ دەترسا ڕووخسارە ڕاستەقینەکەی، بێ فلتەر و بێ تیشکی دەستکرد، وەک "ناشرین" لەقەڵەم بدرێت. پەیوەندی لەگەڵ دایکی تێکچوو چونکە پەخشان بەردەوام خەریکی مۆبایلەکەی بوو بۆ ئەوەی بزانێت

کێ لایکی کردووە. فشارەکە زیادی کرد کاتێک بینی شەنیا لە پۆستێکی نوێدا هەزاران لایکی بۆ هاتووە، لەکاتێکدا پەخشان هەستی دەکرد لە ژێر باری قورسی بەراوردکاریدا خەریکە دەخنکێت😡.

گەشەی ئاگایی

دوای مانگێک، ئاهەنگی دەستگیرانی باشترین هاورێی تری بوو. پەخشان گەیشتە خاڵێکی مەترسیدار: خاڵی قەیران. ئەو لەبەردەم دوو بژاردەی یەکجار قورسدا بوو؛ یان دەبوو لەماڵەوە بمێنێتەوە و لە پشت پەردەی وێنە دیجیتاڵییە فلتەرکراوەکانیەوە خۆی بشارێتەوە تا وێنەی "پێرفێکت"ی خۆی نەشێوێنێت، یان دەبوو بەو ڕووخسارە سادەیەی کە هەیبوو بچێتە ناو خەڵک و ڕووبەڕووی ئەو ترسە ببێتەوە کە ڕەنگە لە چاوی خەڵکدا وەک وێنەکانی ناو ئینستاگرام نەبێت. مانەوە لە ماڵەوە پاراستنی وێنەیەکی درۆینە بوو، و چوون بۆ ئاهەنگەکە ڕووبەڕووبوونەوەی ڕاستییەکی بەئازار.

لە کۆتاییدا، پەخشان بڕیاری دا. کاتێک گەیشتە هۆڵی ئاهەنگەکە، یەکەم کەس کە چاوی پێی کەوت شەنیا بوو. شەنیا لە ڕاستیدا زۆر جیاواز بوو لە وێنەکان؛ ماندوو دیار بوو، ڕووخساری نیشانەی ماندوێتی پێوە بوو و بەردەوام بە دڵەڕاوکێوە سەیری شاشەی مۆبایلەکەی دەکرد تا بزانێت وێنەی نوێی چۆن دەرچووە. پەخشان لەو ساتە لوتکەییەدا تێگەیشت کە هەموویان قوربانی یەک ژەهرن. ئەو مۆبایلەکەی لە جانتاکەیدا شاردەوە و چیتر گرنگی بەوە نەدا کێ سەیری دەکات. بە ڕووخسارە ڕاستەقینەکەیەوە چووە ناوەڕاستی هۆڵەکە و بە دڵێکی خۆشەوە دەستی کرد بە سەما، بێ ئەوەی بیر لەوە بکاتەوە کام فلتەر دەتوانێت ئەم ساتی دڵخۆشییە بگرێت.

کاتێک شەو گەڕایەوە ماڵەوە، پەخشان هەموو بەرنامەکانی دەستکاریکردنی وێنەی سڕییەوە. ئەو تێگەیشت کە جوانی ڕاستەقینە لەو ساتانەدایە کە پێویستت بە سەلماندنی نییە بۆ کەس. ژەهری بەراوردکاری لە جەستەیدا ڕەویەوە و بۆ یەکەمجار، کاتێک سەیری ئاوێنەکەی کرد، کچێکی بینی کە نەک تەنها جوان بوو، بەڵکو ئازادیش بوو. ژیانی پەخشان گەڕایەوە سەر هاوسەنگییەکی نوێ، هاوسەنگییەک کە تێیدا ڕاستی لە خەیاڵی دیجیتاڵی بەهێزتر بوو.

چیرۆکی -٤- ژیانی دوو ڕەهەندی وزیاتر

زیرەک، مێروولەیەکی کرێکار بوو کە جیهانەکەی تەنها لە پێش و پاش، ڕاست و چەپ پێکهاتبوو. چەمکی "سەرەوە" و "خوارەوە" لە مێشکی بچووکی ئەودا بە هیچ شێوەیەک بوونی نەبوو، چونکە لە ڕووکەشێکی دوو ڕەهەندیدا دەژیا. ڕۆژێک، لە کاتی گەڕاندا، گەورەترین و جوانترین دەنکە گەنمی دۆزیەوە. بەڵام هێشتا گازی لێ نەگرتبوو، لەناکاو گەنمەکە لەبەرچاوی ون بووا بێ هیچ شوێنەوارێک، بێ هیچ دەنگێک. زیرەک وایزانی دێوێکی نەبینراو ڕفاندی و جیهانە بچووکەکەی لێ تێکچووە. لە هەمان کاتدا، لە تاقیگەکەی سەرەوە، دکتۆر ئاریان خەریکی لێکۆڵینەوە بوو. ئەو بوو کە گەنمەکەی هەڵگرت بۆ ئەوەی سەیری کاردانەوەی مێروولەکە بکات. بەڵام لە چرکەیەکدا، لەسەر شاشەی کۆمپیوتەرەکەی دکتۆر ئاریان، داتایەکی کوانتەمی زۆر هەستیار بە هەمان شێوە ون بوو. وەک ئەوەی دەستێکی نادیار لە بۆشاییەوە بردبێتی. ئەمە سەرەتای تێکچوونی هاوسەنگی جیهانی هەردووکیان بوو.

کەشەی ئاگایی

زیرەک دەستی کرد بە سوڕانەوەیەکی شێتانە بۆ دۆزینەوەی گەنمەکە. هەر کاتێک دەیویست بچێتە پێشەوە، دکتۆر ئاریان قەڵەمێکی دەخستە سەر ڕێگەکەی. بۆ زیرەک، دیوارێکی لەناکاو لە "هیچ"ەوە پەیدا دەبوو. لە جیهانە دوو ڕەهەندییەکەی ئەودا، ئەمە جادوویەکی ترسناک بوو کە بە عەقڵی

تێنەدەگەشت. لەلایەکی ترەوە، کێشەکانی دکتۆر ئاریانیش سات بە سات ئاڵۆزتر دەبوون. تاقیگەکەی پڕ بوو لە دیاردەی سەیر؛ کاتژمێرەکەی دەستی لە کار کەوت و پاشان بەپێچەوانەوە سوڕایەوە، پەرداخە قاوەکەی لەسەر مێزەکە دیار نەما و لەناو سندوقی ئامێرەکاندا دۆزرایەوە کە قوفڵ درابوو! بۆ مرۆڤێک کە لە سێ ڕەهەنددا دەژی، ئەم ڕووداوانە جێی شۆک بوون. دکتۆر ئاریان هەستی بەو بێدەسەڵاتییە دەکرد کە زیرەک هەستی پێدەکرد. زانا مرۆڤەکە تێگەیشت کە ڕەهەندی پێنجەم و شەشەم بە هەمان شێوە دەستوەردان لە جیهانەکەی ئەو دەکەن، وەک چۆن ئەو دەستوەردانی لە جیهانی مێروولەکە دەکرد.

گرژییەکان گەیشتنە لوتکە کاتێک دکتۆر ئاریان بە قەڵەمێک بازنەیەکی داخراوی بە دەوری زیرەکدا کێشا. زیرەک لەناو زیندانێکی دوو ڕەهەندیدا گیری خوارد. بۆ بوونەوەرێکی دوو ڕەهەندی، هیچ ڕێگەیەک بۆ دەرچوون لەناو هێڵێکی داخراودا نییە. دەبوو بڕیار بدات: یان خۆی بەدەستەوە بدات و لەناو

ئەو زیندانەدا بمرێت، یان کارێکی مەحاڵ بکات. لە هەمان چرکەدا، ئامێری خێراکەری تەنۆلکەکان لە تاقیگەکەی دکتۆر ئاریان گەیشتە ئاستێکی مەترسیدار. وزەیەکی نەزانراو لە ڕەهەندەکانی ترەوە دزەی دەکردە ناو سیستەمەکە. ئەگەر دکتۆر ئاریان ئامێرەکە نەکوژێنێتەوە، تاقیگەکە و تەواوی بیناکە بەهۆی تەقینەوەیەکی ڕەهەندییەوە وێران دەبێت. بەڵام ئەگەر بیکوژێنێتەوە، ئەوا بەرهەمی بیست ساڵ کارکردنی لەدەست دەدات و هەرگیز نهێنییەکان ئاشکرا ناکات.

زیرەک، لەوپەڕی بێهیواییدا، کارێکی کرد کە پێشتر هیچ مێروولەیەک لە جیهانەکەی ئەودا نەیکردبوو. بە توندی قاچەکانی پێشەوەی بەرز کردەوە و پشتی چەماندەوە. بۆ یەکەمین جار لە مێژووی خۆیدا، هەستی بە چەمکی "سەرەوە" کرد! بەسەر هێڵی مەرەکەبەکەدا سەرکەوت و لە بازنە دوو ڕەهەندییەکە دەرچوو. دکتۆر ئاریان کە بینی مێروولەکە چۆن سنووری ڕەهەندەکەی خۆی شکاند و خۆی ڕزگار کرد، وەک بروسکە ئیلهامی وەرگرت. لەبری ئەوەی هەوڵ بدات وزە نامۆکە لەناو یاساکانی سێ ڕەهەنددا قەتیس بکات، بڕیارێکی شێتانەی دا. سیستەمی پاراستنی ئامێرەکەی کردەوە بۆ ئەوەی ڕێگە بە وزەکە بدات بە سەربەستی بڕواتە ناو ڕەهەندە بەرزەکانی خۆی (ڕەهەندی پێنجەم و شەشەم). دوگمە سوورەکەی داگرت و پەردەی موگناتیسییەکەی لابرد. تاقیگەکە بە توندی لەرزی، ڕووناکییەکی شینی

کوێرکەرەوە درەوشایەوە، پاشان... هێمنی باڵی کێشا بەسەر شوێنەکەدا. وزەکە گەڕایەوە شوێنی خۆی و کارەساتەکە ڕاگیرا.

زیرەک بە سەلامەتی گەڕایەوە بۆ لای هاوڕێکانی. هەرچەندە نەیدەتوانی بۆیان ڕوون بکاتەوە کە "سەرەوە" چییە و چۆنە، بەڵام جیهانبینیی ئەو بۆ هەمیشە گۆڕابوو؛ تێگەیشت کە دێوەکان بوونیان نییە، بەڵکو تەنها جیهانێکی گەورەتر هەیە کە لە دەرەوەی توانای بینینی ئەواندایە. لە لایەکی ترەشەوە، دکتۆر ئاریان کوپێکی قاوەی تازەی تێکرد و لە پەنجەرەی تاقیگەکەیەوە سەیری ئاسمانی پڕ لە ئەستێرەی شەوی دەکرد. ئێستا بە تەواوی دڵنیا بوو کە مرۆڤایەتیش تەنها مێروولەیەکە لەسەر مێزی گەردوونێکی فرە-ڕەهەندی. ئەو کارەسات و شتە نامۆیانەی لە ژیاندا ڕوودەدەن و پێمان وایە جادوو یان نەفرەتن، تەنها جوڵەی ئاسایی ڕەهەندی پێنجەم و شەشەمن کە لە دەرەوەی سێ ڕەهەندەکەی ئێمە کار دەکەن. لەو شەوەدا، هەم مێروولەکە و هەم زاناکە، لەناو سنووری بچووکیی خۆیاندا، ئارامییەکی گەورەیان دۆزیەوە.

چیرۆکی -٥- پێزانین جوانترین هەستە

ئارام دارتاشێکی دەسترەنگین بوو لە شارۆچکەیەکی شاخاویی کوردستان. دارتاشخانەکەی بۆنی داربەڕوو و گوێزی لێ دەهات، بەڵام دڵی هەمیشە پڕ بوو لە نارەزایی. هەموو ڕۆژێک لە پەنجەرە بچووکەکەیەوە سەیری کۆشکە گەورەکانی بازرگانەکانی شارۆچکەکەی دەکرد و ئاهی هەڵدەکێشا. نە کارەکەی خۆی و نە ژیانە سادەکەی لەگەڵ نەرمین-ی هاوسەری و کوڕە تاقانەکەی، شادییان پێ نەدەبەخشی. بەردەوام هەستی دەکرد کە شایەنی ژیانێکی باشتر و دەوڵەمەندترە.

گەشەی ئاگایی

ڕۆژێک، ژیانی ئارام لە پڕ گۆڕا کاتێک حاجی کامەران، دەوڵەمەندترین بازرگانی شارۆچکەکە، هاتە ژوورەوە. داوای ژووری نوستن وتاقمی چێشتخانە

وژووری میوان...هتد زۆر تایبەت و نەخشێنراوی کرد بۆ بووکێنیی کچەکەی. ئەو بڕە پارەیەی پێشنیاری کرد هێندە زۆر بوو کە دەیتوانی ژیانی ئارام بۆ هەمیشە بگۆڕێت و بیخاتە ڕیزی دەوڵەمەندەکانەوە. ئارام، بە بینینی ئەمە وەک تیکتێک بۆ ئەو ژیانەی هەمیشە ئارەزووی دەکرد، گرێبەستەکەی قبووڵ کرد.

بەڵام ئەم کارە بووە سەرەتای وێرانکاری. ئارام بەتەواوی نوقمی کارەکەی بوو و ئارەزووی دەوڵەمەندبوون چاوەکانی کوێر کرد. هەموو پاشەکەوتی خێزانەکەی خەرج کرد بۆ کڕینی دەگمەنترین جۆری داری گوێز و مرواری بۆ ڕازاندنەوەیماڵەکە. ڕۆژانە تا درەنگانی شەو کاری دەکرد، نەرمینی هاوسەری و کوڕەکەی بەتەواوی پشتگوێ خست. پارەی خواردن لە ماڵەکەدا نەما و قەرزاری دەرو دراوسێ بوون، بەڵام ئارام هەر دەیگوت: "تەنها کەمێکی تر بەرگە بگرن، دەوڵەمەند دەبین." تەنانەت کاتێک کوڕە بچووکەکەی تووشی سەرمایەکی سەخت بوو، ئارام ئامادە نەبوو کارەکەی جێبهێڵێت بۆ ئەوەی دەرمانی بۆ بکڕێت. داواکاری دەوڵەمەندەکە بوو بووە بتێک کە دەیپەرست.

شەوی پێش ڕادەستکردنی داواکاری دەوڵەمەندەکە، زریانێکی سەختی بەفرباریـن شارۆچکە شاخاوییەکەی گرتەوە. ئارام لە دارتاشخانەکەیدا وەستابوو، بە شانازییەوە سەیری ژوورە نوستەنە بێوێنەکەی دەکرد کە لە ژێر ڕووناکی چرادا بریقەی دەهاتەوە. لەناکاو، نەرمین بە هاوار و گریانەوە خۆی بە ژووردا کرد: "ئارام، کوڕەکەمان لە هۆش خۆی چووە، جەستەی وەک سەهۆڵی لێ هاتووە!

هیچ دارێکمان نەماوە بۆ ئاگرکردنەوە، ئەگەر گەرم نەبێتەوە، تا بەیانی ناژی!" بەفرەکە ڕێگەی دەرەوەی بەتەواوی داخستبوو، هیچ شوێنێک نەبوو داری لێ پەیدا بکەن. ئارام لەبەردەم قورسترین هەڵبژاردندا مایەوە: ژووری نوستنەکە بپارێزێت کە خەونی دەوڵەمەندبوون و شکۆمەندییەتی لەگەڵ ئەگەری لەدەستدانی منداڵەکەی، یان بیشکێنێت و بیکات بە سووتەمەنی بۆ ڕزگارکردنی ژیانی کوڕەکەی و بۆ هەمیشە لە هەژاریدا بمێنێتەوە.

ئارام سەیری دەستە لەرزۆکەکانی خۆی کرد، پاشان سەیری ڕووخساری پەشۆکاو و فرمێسکاوی نەرمینی کرد. بێ یەک و دوو، بەرەو سوچێکی دارتاشخانەکە چوو و تەورەکەی هەڵگرت. بە یەک گورزی بەهێز، کێشای بە تەختەکاندا. دارە گرانبەهاکە و نەخشە و مرواربیەکانی پارچە پارچە بوون. خەونەکانی بۆ دەوڵەمەندبوون لەگەڵ هەر لێدانێکی تەورەکەدا وردوخاش دەبوون، بەڵام بۆ یەکەمجار لە ژیانیدا هەستی بە ڕزگاربوون دەکرد. پارچە دارەکانی بردە ژوورەوە و خستییە ناو زۆپاکەوە. ئاگرێکی گەرم و بڵێسەدار هەستا. ئارام کوڕەکەی لە باوەش گرت و لە نزیک ئاگرەکە داینیشاند تا وردە وردە ڕەنگی گەڕایەوە و چاوەکانی کردەوە. لەو ساتی گەرمابوونەدا، کاتێک کوڕەکەی خستە نێو باوەشییەوە، زانی کە گەورەترین سامان هەمیشە لە نێو ماڵەکەیدا بووە و نەیبینیوە.

بەیانییەکەی، ئارام چووە لای حاجی کامەران و پێی گوت کە ناتوانێت ژووری نوستنەکەی ڕادەست بکات. بازرگانەکە تووڕە بوو، ئارامیش قەرزێکی گەورەی کەوتە ئەستۆ بۆ قەرەبووکردنەوەی پێشینەکە، بەڵام کاتێک لە کۆشکەکە هاتە دەرەوە، زەردەخەنە لەسەر لێوەکانی بوو. گەڕایەوە دارتاشخانە بچووکەکەی و دەستی کردەوە بە دروستکردنی کورسییە سادەکانی. سەیری کوڕەکەی دەکرد کە لەناو وردەدارەکاندا یاری دەکرد و نەرمینیش بە خۆشەویستییەوە چای بۆ تێدەکرد. ئیتر هەرگیز سەیری کۆشکی بازرگانەکانی نەدەکرد، چونکە لە قووڵایی دڵییەوە تێگەیشتبوو: بیرت بێت، دڵخۆشبوون بەو مانایە نییە کە هەموو شتێکت هەبێت. بەڵکو بەو مانایەیە کە سوپاسگۆزاری ئەو شتانە بیت کە هەتن.

چیرۆکی -٦- پەرستنی بە دڵ یا بە ڕواڵەت

حاجی ڕەحمان بە نوێژە درێژ و دوعا ڕازاوەکانی لە گەڕەکدا ناسرابوو. ڕۆژانە بەبێ وەستان تەزبیحەکەی بە پەنجەکانیدا دەگێڕا و ڕواڵەتی پیاوێکی تەواو پارێزکار و خواپەرستی هەبوو. بەڵام کاتێک نەخۆشییەکی کوشندە و کتوپڕ یەخەی "ئارام"ی تاقە کوڕی گرت، هەموو شتێک گۆڕا. لە کاتی قەیرانەکەدا و لەناو ڕاڕەوی ساردی نەخۆشخانەکە، حاجی ڕەحمان دەستی کرد بە خوێندنی هەمان ئەو دوعا و نوێژە باوانەی کە ساڵانێک بوو دەییکرد، بەڵام بۆ یەکەمجار هەستی کرد وشەکانی تەنها دەنگێکی بەتاڵن و لە دیوارەکان دەدرێنەوە. هیچ ئارامییەک نەڕژایە دڵییەوە؛ بە سەرسوڕمانەوە تێگەیشت کە پەرستنە ئامێری و بێڕۆحەکەی لەم ساتی تەنگانەیەدا هیچ فریای ناکەوێت و دەستی بەتاڵە.

لە جیاتی گەڕانەوە بۆ ناوەوەی خۆی و کرانەوەی دڵی، حاجی ڕەحمان زیاتر پێداگری لەسەر ڕواڵەتەکان کرد. شەوەکانی بە نوێژی درێژتر و ڕۆژەکانی بە بەرۆژووبوون بەسەر دەبرد. تەزبیحەکەی تا ئاستی خوێنبەربوونی پەنجەکانی دەگێڕا، دەیویست بە زۆر و بە ژمارەی عیبادەتەکانی ئارامی بکڕێت، بەڵام جیهانی ناوەوەی ساردتر و تاریکتر دەبوو. ترس و دڵەڕاوکێ مێشکیان دەخوارد و بەرامبەر بە خەڵک تووڕە و بێزار بوو. لە هەمان کاتدا، چاوی بە "مام کەریم"ی نانەوا دەکەوت؛ پیاوێکی هەژار و سادە کە بەهۆی ماندووبوونی کارەوە تەنها کاتی نوێژە فەرزەکانی هەبوو. بەڵام کاتێک مام کەریم لە پاڵ فڕنەکەیدا دەستی

بەرز دەکردەوە بۆ دوعایەکی زۆر کورت، فرمێسک بە ڕوومەتەکانیدا دەهاتە خوارەوە و نووری ئارامی و دڵنیایی لە چاوەکانییەوە دەدرەوشایەوە. حاجی ڕەحمان ئەو جیاوازییەی دەبینی و ئازاری ڕۆحی زیاتر دەبوو؛ بۆچی نانەوایەک بە چەند چرکەیەک دەگاتە ئەو پەڕی ئارامی، بەڵام ئەو بە سەدان سوجدەی هێشتا لە دۆزەخی دڵەڕاوکێدایە؟

شەوێکی درەنگ، پزیشکەکان پێیان ڕاگەیاند کە ئارام لەوپەڕی مەترسیدایە و ڕەنگە تا بەیانی دەوام نەهێنێت. حاجی ڕەحمان بە هەنگاوی قورس و جەستەیەکی داڕماوەوە ڕووی کردە مزگەوتە چۆڵەکە. ویستی وەک هەمیشە دەست بکات بە نوێژێکی درێژ و خوێندنەوەی ئایەتەکان بە دەنگێکی پڕ لە تەجوید و ڕیتم. بەڵام لەناکاو وشەکان لە قوڕگیدا گیران. سیحری ڕواڵەتەکان بە تەواوی بەتاڵ ببووەوە. لەو ساتەدا لە نێوان ژیان و مەرگی کوڕەکەیدا، ڕووبەڕووی گەورەترین پرسیاری ژیانی بووەوە: ئایا بەردەوام بێت لەم شانۆگەرییە ئاییینییە و بە فیزەوە داوای پاداشتی کارە ڕواڵەتییەکانی لە خوا بکات، یان ماسکەکەی فڕێبدات و دان بە ڕووتی و هەژاریی ڕۆحیی خۆیدا بنێت؟

تەزبیحە سەد دەنکییەکەی لە دەست بەربووەوە و دەنکەکانی بە دەنگێکی نووساو بەسەر فەرشی مزگەوتەکەدا بڵاوبوونەوە و پەرشوبڵاو بوون. حاجی ڕەحمان چۆکی دادا. ئەمجارە نەک بۆ سوجدەیەکی فەرمی کە هەزاران

جار دووبارەی کردبووەوە، بەڵکو لەوپەڕی شکان و تەسلیمبووندا. سەری خستە سەر زەوییەکە و بۆ یەکەمجار لە ژیانیدا، بەبێ ڕازاندنەوەی وشەکان، لە قووڵایی دڵییەوە گریا. بە دەنگێکی پڕ لە ئازارەوە وتی: "خوایە، من تێگەشتم... دەستم خاڵییە. هەموو تەمەنم تەنها جووڵەیەک بوو بێ ڕۆح، تەنها بۆ ئەوەی پێم بڵێن پیاوچاک. من هیچم نییە شانازی پێوە بکەم و لێت بپاڕێمەوە، تەنها ڕەحمەتی تۆ نەبێت." لەو سوجدە کورت و پڕ لە فرمێسکەدا، پەردەی ئەستووری نێوان ئەو و دروستکارەکەی لاچوو. ئارامییەکی گەرم و بێوێنە دڵی داگیر کرد. ئیتر ترسی مەرگی کوڕەکەی نەما، چونکە بە تەواوی ڕازی ببوو بە هەرچییەک کە لەو میهرەبانییە بێپایانەوە دێت، ئەو ئێستا خاوەنی دڵێک بوو کە بەڕاستی لێدەدا.

بەرەبەیان، کاتێک گەڕایەوە نەخۆشخانە، پزیشکەکان بە سەرسوڕمانەوە پێیان وت کە هەناسەی کوڕەکەی جێگیر بووە و مەترسییەکە بە شێوەیەکی چاوەڕواننەکراو تێپەڕیوە. بەڵام گەورەترین موعجیزە نەخۆشخانەکە نەبوو، بەڵکو ئەوە بوو کە لە دڵی حاجی ڕەحماندا ڕوویدابوو. ژیانی بە تەواوی گۆڕا. ئیتر ئەو پیاوە لەخۆباییە نەما کە بە چاوی کەم و هەڵسەنگاندنەوە سەیری نوێژ و عیبادەتی خەڵکی تر بکات. نوێژەکانی کورتتر بوون، بەڵام هەر جارێک کە دەیوت "اللّٰه أکبر"، جەستەی دەلەرزی و چاوەکانی پڕ دەبوون لە ئاو. تێگەیشتبوو کە یەک ساتی پەرستنی پڕ لە دڵسۆزی و ئامادەبوونی ڕۆح، کێشی هەموو ساڵانی عیبادەتە ڕواڵەتی و بێبەرهەمەکانی هەیە. حاجی ڕەحمان بوو بە سەرچاوەی میهرەبانی، خۆشەویستی و سادەیی لە گەڕەکەکەدا، چونکە بە قووڵی فێری ئەو ڕاستییە ببوو کە خوا سەیری فۆڕم و قەبارەی کارەکان ناکات، بەڵکو سەیری قووڵایی و دڵسۆزیی دڵەکان دەکات.

چیرۆکی -٧- "ناوچەی ئارام" گۆڕستانێکی ڕازاوەیە

کاروان، پیاوێکی تەمەن ٣٠ساڵ بوو کە تەمەنی خۆی لە نێوان چواردیواریی ئەرشیفخانەیەکی تاریکدا بەسەر دەبرد. ژیانی ئەو وەک کاغەزە زەردبووەکانی دەستی، بۆنی کۆنە و بێدەنگیی لێ دەهات. هەموو ڕۆژێک سەعات حەوتی بەیانی بە هەمان دەنگی بێزاری ئاگادارکەرەوەی مۆبایلەکەی بەئاگا دەهات، هەمان جۆر قاوەی دەخواردەوە، و بە هەمان ڕێگەدا دەچوو بۆ سەر کارەکەی. بۆ کاروان، "ئارامی" لە دووبارەبوونەوەدا بوو؛ هەر گۆڕانکارییەک وەک هەڕەشەیەک دەهاتە بەرچاو.

بەیانییەکی ساردی تشرینی دووەم، کاتێک کاروان سەرقاڵی پۆلێنکردنی سندووقێکی تۆزاوی ساڵانی حەفتاکان بوو، دەستی بەر دەفتەرێکی بەرگ چەرمیی سوور کەوت. لە ناوەڕاستی دەفتەرەکەدا، وێنەیەکی ڕەنگاوڕەنگ و

نامەیەک هەبوو. وێنەکە پیاوێکی پیشان دەدا کە لە لوتکەی شاخێکی بەرزدا، لە ناو تەمومژدا وەستابوو و پێدەکەنی. لە نامەکەدا نووسرابوو: "بۆ ئەو کەسەی ئەمە دەدۆزێتەوە؛ من ٣٠ ساڵ لەم ئەرشیفخانەیەدا ژیانم ناشت، بەڵام ئەمڕۆ بڕیارم دا تەنیا یەک ڕۆژ وەک مرۆڤێکی زیندوو بژیم، نەک وەک سێبەرێکی ناو کتێبخانە. ئەگەر دەتەوێت دڵت لێ بدات، بڕۆ بۆ 'ئەشکەوتی تیشک' پێش ئەوەی تەمەن بتبات." ئەم نامەیە وەک بروسکەیەک لە جەستەی کاروانی دا و هاوسەنگییە دەستکردەکەی تێکدا.

ترس ڕێگەی پێ نەدەدا. کاروان دەفتەرەکەی شاردەوە، بەڵام شەو خەوی لێ نەکەوت. ڕۆژی دواتر، هەوڵیدا بگەڕێتەوە سەر ڕیتمە کۆنەکەی، بەڵام هەموو شتێک گۆڕابوو. بۆنی کاغەزەکان خنکێنەر بوون. بڕیاری دا تەنیا کەمێک لێکۆڵینەوە بکات. زانی کە "ئەشکەوتی تیشک" شوێنێکی سەخت و دوورەدەستە لە ناوچە شاخاوییەکاندا.

بەربەستەکان دەستیان پێکرد؛ بەڕێوەبەرەکەی هەڕەشەی دەرکردنی لێکرد ئەگەر سەرنجی لەسەر کارەکەی نەبێت. هاوڕێیەکی کۆنی پێی گوت: "تۆ بۆ ئەم جۆرە سەرکێشییانە دروست نەبوویت، کاروان." ترس لە شکستهێنان و ترس لە جێهێشتنی کورسییە نەرمەکەی ئەرشیفخانە، وەک زنجیر لە قاچی ئاڵابوون. هەر هەنگاوێک بەرەو دەرەوە، ئازارێکی دەروونی بۆ دروست دەکرد.

دوای هەفتەیەک لە ململانێی ناوەخنی، کاروان لەبەردەم وێستگەی پاسەکاندا وەستا. لە لایەکەوە پاسی هێڵی "ناوەند" هەبوو کە دەیبردەوە بۆ ناوچە ئارامەکەی، بۆ ناو ئەرشیفخانە و دڵنیایی ژیانە بێدەنگەکەی. لە لایەکی ترەوە، پاسێکی کۆن و تۆزاوی بەرەو ناوچە شاخاوییەکان دەڕۆیشت.

لێرەدا کاروان گەیشتە بنبەست: یان دەبوو بگەڕێتەوە بۆ ناو قاوغە کۆنەکەی و تا مردن تەنیا "هەناسە بدات"، یان هەموو شتێک بخاتە مەترسییەوە بۆ ئەوەی بۆ یەکجاریش بێت "هەست بە ژیان" بکات. دڵی بە خێرایی لێی دەدا، دەستەکانی دەلەرزین. ئەوە قورسترین بڕیاری تەمەنی بوو.

کاروان سەرکەوتە سەر پاسە کۆنەکە. دوای چەندین کاتژمێر گەشت و پاشان پیادەڕۆییەکی تاقەتپڕوکێن لە ناو تەم و باراندا، گەیشتە لێواری ئەشکەوتەکە. لەوێ، لەبری ترس، هەستێکی سەیر دایگرت. کاتێک خۆر لە پشت هەورەکانەوە هاتە دەرەوە و تیشکەکەی کێو و دۆڵەکانی ڕوشن کردەوە، کاروان لەسەر لوتکەی تاشەبەردێک وەستا.

بۆ یەکەمجار لە ژیانیدا، ترسەکەی ڕووبەڕوو بینی و تێپەڕی لێی. ئەو هەستەی کە لەو چرکەساتەدا هەیبوو—تێکەڵەیەک لە سەرما، ماندوێتی، و شکۆداریی سروشت—هەموو ئەو ساڵە بێ تامانەی لە بیر بردەوە. هاواری کرد، نەک لەبەر ئازار، بەڵکو بۆ ئەوەی گوێی لە دەنگی خۆی بێت کە لە دۆڵەکاندا دەنگ دەداتەوە. ئەو چیتر ئەرشیفوانێکی ترسنۆک نەبوو؛ ئەو بەشێک بوو لە گەردوون.

کاروان گەڕایەوە بۆ شار، بەڵام نەبووەوە بەو پیاوەی پێشوو. ئەو دەستی لە کارەکەی کێشایەوە و لە کتێبخانەیەکی گشتیدا دەستی بە کارکردن کرد کە پڕ بوو لە ڕووناکی و هاتووچۆی خەڵک. ئێستا هەموو ڕۆژێک شتێکی نوێ تاقی دەکاتەوە؛ جارێک فێری وێنەکێشان دەبێت، جارێک دەچێتە ناو بازاڕە قەرەباڵغەکان و لەگەڵ نامۆکاندا قسە دەکات.

ژیانی کاروان چیتر ڕیزبەندییەکی بێ کۆتایی کاغەزی کۆن نییە، بەڵکو گەلەرییەکی پڕ لە ڕەنگ و ئەزموونە. **ئەو تێگەیشت کە "ناوچەی ئارام" گۆڕستانێکی ڕازاوەیە، و ژیانی ڕاستەقینە لەو شوێنەوە دەست پێ دەکات کە ترس کۆتایی دێت**. ئێستا کاتێک سەیری ئاوێنە دەکات، چیتر سێبەرێک نابینێت، بەڵکو پیاوێک دەبینێت کە بۆنی ژیان و ڕێگەی لێ دێت.

چیرۆکی -٨- تابلۆی ئەگەرەکان

ژیانی ئارام، وێنەکێشێکی گۆشەگیر، وەک گۆمێکی مەنگ وابوو. ڕۆژەکانی بە وێنەکێشانی تابلۆی سادە و بێڕۆح بۆ فرۆشیارانی سەر شەقامەکان بەڕێ دەکرد، تا ئەو بەیانییەی کە نامەیەکی چاوەڕواننەکراو هاوسەنگیی ژیانی هەڵتەکاند. نامەکە لەلایەن گەورەترین پێشانگای هونەریی وڵاتەوە بوو؛ داوایان لێ کردبوو کە وەک میوانی شەرەف، شاکارێکی نوێ لە ماوەی تەنها یەک هەفتەدا ئامادە بکات. ئەمە ئەو هەلە بوو کە هەمیشە خەونی پێوە دەبینی، بەڵام لە هەمان کاتدا تەواوی ئارامییەکەی لێ زەوت کرد و خستییە بەردەم بەرپرسیارێتییەکی گەورەوە.

گەشەی ئاگایی

ئارام لەبەرامبەر قوماشێکی سپیی بەتاڵدا وەستا. قوماشەکە وەک بۆشاییەکی کوانتامی وابوو؛ ملیۆنان تابلۆی جیاواز لە ناخیدا شاراوە بوون، بەڵام هیچ کامیان هێشتا بوونیان نەبوو. وردە وردە، ترس باڵی بەسەردا کێشا. بیری لە شکست دەکردەوە، بیری لە ڕەخنەی توندی ڕەخنەگرەکان و پەراوێزخستنی ئامادەبووان دەکردەوە. تا زیاتر جەختی لەسەر ئەو ترسە دەکردەوە، واقیعی ژوورەکەی تاریکتر دەبوو. دەستەکانی دەلەرزین. یەکەم تابلۆی کێشا، بەڵام پڕ بوو لە ڕەنگی مردوو و هێڵی شێواو؛ دڕاندی. ڕۆژەکان تێدەپەڕین و ئاڵۆزییەکان قووڵتر دەبوونەوە. خەوی لێ زڕا، خواردنی وازلێهێنا، و تەنانەت پەیوەندییە

سۆزدارییەکەشی لەگەڵ دەستگیرانەکەی گەیشتە لێواری دارمان، چونکە ئارام لەناو ورێنەی شکستدا نغرۆ ببوو. هەموو شتێک بەرەو وێرانبوون دەچوو، چونکە چاوی هۆشیاریی ئەو تەنها لەسەر کارەساتی ناو خەیاڵەکانی بوو.

شەوی کۆتایی داهات. تەنها چەند کاتژمێرێک مابوو بۆ هاتنی نوێنەری پێشانگاکە. ئارام لە تاریکیی ستۆدیۆکەیدا لەسەر ئەژنۆ کەوتبوو، چەقۆیەکی بە دەستەوە بوو بۆ ئەوەی کۆتا قوماشی سپی بدڕێنێت و کۆتایی بە هەموو شتێک بهێنێت. لێرەدا گەیشتە خاڵی قەیران: یان دەبوو تەسلیمی ئەو تاریکییە ببێت کە بە هۆی جەختکردنەوەی خۆیەوە دروستی کردبوو و بۆ هەمیشە دەست لە هونەر هەڵبگرێت، یان دەبوو یاسای یارییەکە بگۆڕێت. لەم ساتە سەختەدا، پرینسیپێکی زانستیی هاتەوە یاد کە سەردەمانێک خوێندبوویەوە: "لە جیهانی کوانتامدا، هەموو ئەگەرەکان لە یەک کاتدا هەن، بەڵام تەنها ئەوەیان دەبێتە واقیع کە چاودێرەکە سەیری دەکات."

ئارام چەقۆکەی فڕێدا. هەستی کرد مێشکی خودی چاودێرەکەیە و ژیانیش ئەو گۆڕەپانەیە کە شەپۆلی ئەگەرەکانی تێدا دەڕووخێن و دەبنە ماددە. لە ژێر قورسترین فشاری دەروونی و کاتیدا، بڕیارێکی چارەنووسسازی دا. چاوەکانی داخست و هەموو هێزی سەرنجی لەسەر شکست و تاریکی هەڵگرت. لەبری ئەوە، جەختی خستە سەر هەستی سەرکەوتن، لەسەر جوانیی ڕەنگەکان و ئەو سەمایەی کە فڵچەکەی دەیتوانی بیکات. کاتێک چاوی کردەوە،

ترسەکەی نەما بوو. بەبێ وەستان، وەک ئەوەی هێزێکی نادیار دەستی بگرێت، دەستی کرد بە کێشانی وێنە. فڵچەکەی بەناو قوماشەکەدا دەخلیسکا. ئەو چیتر سەیری نەدەکرد بزانێت چی هەڵە دەبێت، بەڵکو تەنها نیگای خستبووە سەر ئەو شاکارەی کە دەیویست بیهێنێتە بوون. واقیعی شکست لەبەردەم تیشکی چاودێرییەکی ئەرێنی و بەهێزدا هەرەسی هێنا.

بەیانی داهات و تیشکی خۆر لە پەنجەرەی ستۆدیۆکەوە دای لە تابلۆکە. شاکارێکی سەرسوڕهێنەر بوو؛ گوزارشت بوو لە تێکەڵبوونی ڕووناکی و تاریکی، و دروستبوونی ژیان لەناو بۆشاییدا. کاتێک نوێنەری پێشانگاکە تابلۆکەی بینی، بێدەنگ مایەوە و سەرسامی لە چاوەکانیەوە دەباری. ئارام نەک تەنها تابلۆیەکی مەزنی خوڵقاندبوو، بەڵکو گەیشتبووە هاوسەنگییەکی نوێی دەروونیش. ئەو فێری گەورەترین وانەی ژیان بوو: لە گەردوونی ناخماندا هەزاران چارەنووس و

ئەگەر بە هاوتەریبی دەژین، **بەڵام ژیانمان ئەو تابلۆیەیە کە خۆمان بڕیار دەدەین فڵچەی سەرنجمانی لەسەر دابنێیین.**

چیرۆکی -٩- بۆ خۆت بژی نەک خەڵک

کاروان لەناو قەرەباڵغیی شەقامەکانی شاردا وەک سێبەرێک دەژیا. هەموو هەنگاوێکی، هەموو وشەیەکی، تەنانەت ڕەنگی جلەکانیشی بە پێوەری "خەڵک چی دەڵێن" دەپێوا. ساڵانێک بوو خولیای ژەنینی عود لە ناخیدا خنکاندبوو، تەنها لەبەر ئەوەی پێی وابوو دراوسێ و ناسیاوەکانی بە "پیاوێکی بێکار و سوک" ناوی دەبەن. بۆ خۆی نەدەژیا، ژیانی تەنها شانۆیەک بوو بۆ بینەرێک کە بوونی نەبوو.

ڕۆژێک، پزیشکێک سارد و سڕانە پێی گوت کە نەخۆشییەکی دەگمەنی دەماری هەیە و لە ماوەی کەمتر لە ساڵێکدا بەتەواوی توانای بیستنی لەدەست دەدات. ئەم هەواڵە وەک بومەلەرزەیەک ژیانی کاروانی هەژاند. ئەو کاتژمێرەی کە بۆ خۆی دانابوو، زۆر خێراتر لەوەی بیری لێ دەکردەوە خەریک بوو کۆتایی دەهات. ئەگەر ئێستا مۆسیقا نەژەنێت، هەرگیز گوێی لە ئاوازەکانی خۆی نابێتەوە.

بۆ بەیانییەکەی، بە دزییەوە عودێکی کڕی. لەکاتی گەڕانەوەیدا بۆ ماڵەوە، ئامێرەکەی لەناو عەلاگەیەکی ڕەشی ئەستووردا شاردبووەوە، نەوەک دراوسێکانی بیبینن و قسەی لەسەر بکەن. لە ماڵەوە، پەنجەرەکانی بەتەواوی دادەخست و پەردە ئەستوورەکانی دادەدایەوە. بە ترسەوە پەنجەی بە تەلەکاندا

دەهێنا و ئارەقەی ساردی دەڕشت، هەرکاتێک گوێی لە دەنگی پێیەک دەبوو لە قادرمەکانەوە، یەکسەر دەستی لە کار دەوەستاند و هەناسەی قەتیس دەکرد. چەندین جار بڕیاری دا بچێتە قاوەخانەیەکی جەنجاڵی شار و بژەنێت، بەڵام هەرکە دەگەیشتە بەردەرگاکە، وێنای چاوی تیژ و چرپەی سوکایەتی پێکاری خەڵکەکەی دەکرد و، بە بێهیوایی دەگەڕایەوە ماڵەوە. ئازاری لەدەستدانی بیستنی ڕۆژ بە ڕۆژ نزیکتر دەبووەوە، بەڵام ترسیش وەک قوفڵێک لەسەر پەنجەکانی مابووەوە.

شەوێکی پایز، شەقامی سەهۆڵەکە پڕ بوو لە خەڵک، دەنگی پێکەنین و هاواری فرۆشیارەکان تێکەڵ بە یەک ببوون. کاروان بە عودەکەیەوە لە گۆشەیەکی تاریکدا وەستابوو. کاتی بڕیاردان بوو؛ یان دەبێت بۆ هەمیشە بگەڕێتەوە ناو تاریکی و بێدەنگیی ژوورەکەی و چاوەڕێی کەڕبوونی یەکجاری بکات لەپێناو پاراستنی "کەسایەتییە دروستکراوەکەی"، یان دەبێت ئازایەتیی ئەوەی هەبێت ڕووبەڕووی ئەو دادگایە بێتەوە کە تەواوی تەمەنی لێی هەڵاتووە و، تەنها بۆ یەک جاریش بێت، بۆ خۆی بژی.

بە هەنگاوی قورسەوە چوو بۆ ناوەڕاستی قەرەباڵغییەکە، لەژێر ڕووناکی گلۆپێکی زەرددا دانیشت. دەستەکانی دەلەرزین. چاوەکانی داخست تا ڕوخساری سەرسوڕماو و گاڵتەجاڕی خەڵکەکە نەبینێت. پەنجەکانی خستە سەر تەلەکان و دەستی بە ژەنین کرد. تەواوی خەم، حەسرەت و ترسەکانی ساڵانی

ڕابردووی لەو ئاوازەدا کۆکردەوە. پارچە مۆسیقایەک بوو لە قوڵایی ڕۆحییەوە هەڵدەقوڵا، بەرز دەبووەوە بۆ ناو ئاسمانی شار. لەو ساتەدا, لەناو تاریکیی چاوەکانی خۆیدا، چاوەڕێی ئەوە بوو هەمووان بوەستن و بە پەنجە ئاماژەی پێ بکەن یان پێی پێبکەنن.

کاتێک کۆتا نۆتی ژەند، بە هێواشی و بە دڵەڕاوکێوە چاوەکانی کردەوە. چاوەڕێی سزای کۆمەڵگە بوو... بەڵام دیمەنەکە شۆکی کرد. کەس سەیری نەدەکرد. کوڕ و کچە گەنجەکان سەریان بەسەر مۆبایلەکانیاندا شۆڕ کردبووەوە. پیاوە بەتەمەنەکان خەریکی کێشانی جگەرە و باسی سیاسەت بوون. منداڵێک بە خێرایی بەلایدا ڕایکرد بەبێ ئەوەی ئاوڕی لێ بداتەوە. تەنها چایچییەک بە خێرایی سەری بۆ لەقاند و بەردەوام بوو لە کارەکەی. خەڵکەکە ئەوەندە مەشغوڵی کێشە و ژیانی خۆیان بوون، بەتەواوی ئاگایان لەم نەبوو.

کاروان لەو چرکەساتەدا تێگەیشت کە ئەو زیندانەی تەمەنێکە تێیدا دەژی، هیچ نەبووە جگە لە وەهمێکی دروستکراوی مێشکی خۆی. خەڵک کاتی ئەوەیان نەبوو دادگایی بکەن، چونکە هەرگیز گرنگییان بەو نەدەدا. زەردەخەنەیەکی فراوان کەوتە سەر لێوەکانی. عودەکەی توند بە سنگییەوە نا، هەناسەیەکی قووڵی ئازادیی هەڵمژی، پاشان جارێکی تر دەستی کردەوە بە ژەنین، بەڵام ئەمجارەیان، تەنها و تەنها بۆ خۆی.

گەشەی ئاگایی

چیرۆکی -١٠- لەسەر هەر لەرەلەرێک بیت، هەمان جۆرە وزە بۆ خۆت ڕادەکێشیت

ئاکۆ پیاوێکی تەندروست و پڕ لە وزەی ژیان بوو، تا ئەو ڕۆژەی سەردانی هاوڕێ نزیکەکەی، سامان، کرد لە نەخۆشخانە. سامان کە جاران وەک شاخ بەهێز بوو، ئێستا لەسەر جێگایەک لاواز کەوتبوو. لە کاتی ماڵ ئاواییدا، سامان بە دەنگێکی پڕ لە ترسەوە وتی: "ئاکۆ، ئاگاداری خۆت بە، ئەم نەخۆشییە کوشندەیەی من تەنها لە ئازارێکی بچووکی سنگمەوە دەستی پێکرد، هەموومان لە مەترسی داین." ئەو ڕستەیە وەک دڵۆپە ژەهرێک کەوتە ناو دەریای ئارامی مێشکییەوە و هاوسەنگی ژیانی بە تەواوی تێکدا.

لەو ڕۆژەوە، ترس بووە میوانی هەمیشەیی ماڵەکەی ئاکۆ. شەوان تا درەنگ لە ئینتەرنێتدا بەدوای نیشانەکانی نەخۆشیدا دەگەڕا. لە کارەکەی،

لەگەڵ خێزانەکەی، و تەنانەت لەگەڵ خۆیشیدا، تەنها باسی قورسیی نەخۆشی و ترس لە مەرگی دەکرد. بەبێ ئەوەی درک بەوە بکات، عەقڵی نائاگایی خۆی لەسەر نەخۆشی پڕۆگرام دەکرد. وردە وردە، جەستەی دەستی کرد بە وەڵامدانەوەی ئەو پڕۆگرامە نوێیە. هەستی بە ئازاری سنگ دەکرد، هەناسەی توند دەبوو، و وزەی ڕۆژانەی دادەبەزی. چەندین پشکنینی پزیشکی ئەنجامدا، بەڵام هەموو ئەنجامەکان پاک بوون و دەیانسەلماند کە جەستەی ساغە. سەرەڕای ئەوەش، ئارام باوەڕی نەدەکرد و دەیوت: "پزیشکەکان نایدۆزنەوە." ئەو بەردەوام بوو لە ڕاکێشانی لەرەلەری نزم و نەخۆشی بۆ ناو ژیانی، تا وای لێهات لەناو جێگەدا کەوت و توانای ڕۆیشتنی نەما.

شەوێکی زستان، باران بە لێزمە لە پەنجەرەی ژوورەکەی دەدا. ئاکۆ لەوپەڕی بێهێزیدا بوو، دڵی خێرا لێی دەدا و هەستی دەکرد نەخۆشییەکە خەریکە گیانی دەکێشێت. لەو کاتەدا، قسەی پزیشکێکی دەروونیی بەتەمەن کە پێشتر خێزانەکەی هێنابوویانە لای، لە مێشکیدا دەنگی دایەوە: "وزە لە گەردووندا بێلایەنە؛ نە باشە و نە خراپ. ئەوە تۆیت کە پۆلێنی دەکەیت. تۆ لەسەر لەرەلەری نەخۆشیت، بۆیە جەستەت وێرانی ڕادەکێشێت. گۆڕینی ئەمە تەنها لە دەستی خۆتدایە." ئاکۆ لەم ساتەدا گەیشتە قەیرانێکی چارەنووسساز: یان خۆی بدات بە دەست ئەم وەهمەوە کە بەهۆی بیرکردنەوەکانییەوە خەریکە دەبێتە ڕاستی و لەناو بچێت، یان جڵەوی عەقڵی نائاگایی خۆی بگرێتەوە دەست.

ئاکۆ چاوەکانی داخست. ئازارەکە لە سینەیدا شەپۆلی دەدا، بەڵام ئەمجارە لەبری ئەوەی بترسێت و بڕووخێت، بڕیاریدا ڕووبەڕووی ببێتەوە. بە قووڵی هەناسەیەکی هەڵمژی. لە ناوەوەی خۆیدا هاواری کرد: "بەسە!" ئەو بەتەواوی درکی بەوە کرد کە ئەم نەخۆشییە دروستکراوی دەستی بیرکردنەوەکانی خۆیەتی و جەستەی تەنها وەڵامی لەرەلەری مێشکی دەداتەوە. دەستی خستە سەر سنگی و لەبری بیرکردنەوە لە ئازار، وێنەی ڕووناکییەکی سپیی گەرمی هێنایە پێش چاوی خۆی کە تەواوی جەستەی پڕ دەکات لە شیفا. وشەی "نەخۆشی" و "ترس"ی لە مێشکی سڕییەوە و دەستی کرد بە دووبارەکردنەوەی: "من تەندروستم، من پڕم لە وزەی ژیان." لەو ساتەدا، شەڕێکی سەخت لە نێوان لەرەلەری نزمی ترس و لەرەلەری بەرزی باوەڕدا لە ناخیدا دروست بوو. ئارام هەموو هێزی ڕۆحیی خۆی کۆکردەوە و خۆی خستە سەر شەپۆلی سوپاسگوزاری بۆ ئەو تەندروستییەی کە لە بنەڕەتدا هەیبوو.

بۆ بەیانی، تیشکی زێڕینی خۆر لە پەنجەرەکەوە دابووی لە دەموچاوی. ئاکۆ چاوی کردەوە و هەستی بە سووکییەکی سەیر کرد، وەک ئەوەی شاخێک لەسەر سنگی لادرابێت. ئەو ئازارە خنکێنەرەی شەوانی پێشوو نەمابوو. لە جێگەکەی هەستا، پەنجەرەکەی کردەوە و هەوای فێنکی بەیانیانی هەڵمژی. ئەو فێری وانە گەورەکەی ژیان بوو: **عەقڵی مرۆڤ موگناتیسە.** لەو ڕۆژەوە، ئاکۆ قەدەغەی کرد باسی نەخۆشی بکرێت و ترسی خستە دەرەوەی فەرهەنگی

ژیانی. ئەو تێگەیشت کە **لەسەر هەر لەرەلەرێک بیت، هەمان جۆرە وزە بۆ خۆت ڕادەکێشیت**. ئارام گەڕایەوە بۆ ژیان، نەک وەک جاران، بەڵکوو وەک مرۆڤێکی ئاگا کە دەزانێت تەندروستی و شیفا لە باوەڕ و ئارامیی عەقڵی باتنەوە سەرچاوە دەگرێت.

دەربارەی نووسەر

د. نورەدین ناسیح قادر

نوسەر، توێژەر و خاوەنی پرۆژەی هۆشیاریی «گەشەی ئاگایی».
نووسەر گرنگی بە تێکەڵکردنی بنەما زانستییەکانی دەروونناسی، فەلسەفە و پەیوەندییە خێزانییەکان دەدات لە قالبێکی ئەدەبی

و سەرنجڕاکێشدا بۆ بەرزکردنەوەی هۆشیاریی کۆمەڵایەتی.

سەکۆ و کەناڵەکانی پەیوەندی

بۆ بەرهەمی زیاتر تکایە سەردانیمان بکە لە:

🎥 یوتیوب: https://www.youtube.com/@GashayAgayi

📢 تێلیگرام: https://t.me/gashayagayi

📸 ئینستاگرام: https://www.instagram.com/gashayagayi/

🎵 تیکتۆک: https://www.tiktok.com/@gashayagayi

👥 فەیسبووک: https://www.facebook.com/gashayAgayi

ماڵپەڕی فەرمی: https://gashay.com

پرۆژەی «گەشەی ئاگایی لە ڕێگەی چیرۆکەوە»

زنجیرە چیرۆکی بچوک

2026